

הסעות תלמידים במוסדות חינוך בהוד-השרון

כללי

1. ביקורת בנדון, נערכה בחודשים ספט-נוב' 15, בהתאם לתוכנית העבודה השנתית. לקראת הביקורת הועברה פנייה למ"מ מנהלת אגף החינוך ב- 27 יולי 15 על הנושאים שיבדקו וכן בקשה להיערך לביקורת ולהכין נתונים לקראתה, כגון: קריטריונים להסעות, היקפי ההסעות לסוגיהם ועל ביצוע ההסעות הלכה למעשה.
2. טיטת דוח הביקורת מועברת למנהלת אגף החינוך להערותיה ולהארותיה.

רקע

3. תחום ההסעות נמצא באחריות אגף החינוך. ההפעלה והבקרה השוטפים מתבצעים ע"י רכז ההסעות, תחום פרוץ לכאורה, לפיו בשיחת טלפון מגורם ממונה כלשהו, מתאשרת הוספת קווי הסעה ללא הוראות כתובות, הסעות שאינן מוכרות ואינן ממומנות ע"י משרד החינוך והרשות היא זו שמממנת 100% מההוצאה, ללא בדיקה אם יש כיסוי תקציבי להנחיה, מאחר וההסעה אינה מוכרת.
4. מתן האישורים הוא דבר שבשיגרה ואינו מגובה בכתב, אינו תואם את הקריטריונים של משרד החינוך ולכן גם אינו משתתף בהוצאה.
5. אין הנחייה והכוונה מי מוסע ברכב ומי בתחבורה ציבורית (הקצאת רב-קו).
6. על בטיחות רכבי ההסעה ממונה קצין הבטיחות, שבודק כל קבלן וכל רכב הסעה ומאשרו לפני ההפעלה, מתקיימות השתלמויות לנהגים, לנציגי חברות ההסעה ומופעלות סנקציות (קנסות והתראות), נגד מפירי ההוראות. לביקורת הגיע עותק דיווח רכזת ההסעות על ביקורת שערך קצין הבטיחות. מהדוח עולה כי רכב חברת ההסעות מגיע לא תקין, מלוכלך ולא כשיר מבחינה בטיחותית. יתרה מכך, הרכב המופעל ע"י קבלן משנה להסעות, לא נבדק ולא אושר ע"י קצין הבטיחות.
(הדיווח הועבר אל החברה המסיעה ותגובת החברה טרם נתקבלה)

ממצאים

7. התקשרות עם קבלנים

- א. נבדק תהליך ההתקשרות, משלב של יציאה למכרז, חתימה עם הקבלנים הזוכים, ערבויות, ביטחונות והארכת החוזים.
- ב. החוזה האחרון נחתם ב- 2013 עם 11 חברות בחוזה אחיד. נבדקה חברה אחת לדוגמא ולא נמצאו הערות.
- ג. הביקורת בדיעה שיש לחייב דיווח ברמה רבעונית, שיהווה מעקב על ביצוע החוזה, בתחומי הבטיחות וביצוע ההסעות וליווי ההסעות.
- ד. המחירון של ההסעות צמוד למדד המחירים לצרכן. לדעת הביקורת, צריך להיות צמוד למדד הקשור לנסיעות והובלות נוסעים.

8. הנחיות מ"גבוה" בע"פ

- א. הביקורת רואה בחומרה את העובדה שניתנו הוראות הכרוכות בהוצאות כספיות, במיוחד בהסעות לא מאושרות, ללא אישור בכתב. ההערכה היא, שמדובר בכ- 40 אחוזים מכלל התקציב המאושר להסעות (כ- 15% בחינוך המיוחד וכ- 80% בחינוך הרגיל), אישור המוצא בע"פ, מנוגד לחוק התקציב ולהסעות שאינן מאושרות ע"י משרד החינוך.
- ב. יכולה להיות אולי החלטה שיש לה גוון פוליטי לאשר תקציבים להסעות, אבל ההחלטה צריכה להיות, מגובה באישור בכתב עם כיסוי תקציבי.
- ג. האומדן שניתן בסעיף א' לעיל, הינו בגדר הערכה, משום שהביקורת לא הצליחה לקבל נתונים מדוייקים מהיחידה המבוקרת.

9. בקרת התקציב

- א. לא קיים מעקב ביניים במהלך השנה, את הנתונים לשנת תשע"ה קיבלה הביקורת כמעט בסוף חודש נוב', כאשר משנת תשע"ו הסתיימה כמחצית.
- ב. סה"כ ההוצאה בתשע"ה הסתכמה ב- 10,438 אש"ח בחלוקה מיגזרית כדלקמן:

מס' סד'	המיגזר	באלפי ₪	באחוזים
	א'	ב'	ג'
1.	סה"כ	10,438 ₪	100%
2.	ממלכתי דתי	1,208 ₪	11.5%
3.	חרדי	1,240 ₪	11.9%
4.	ממלכתי	853 ₪	8.2%
5.	מיוחד	7,137 ₪	68.4%

הערות לטבלה :

- 1) המקור הוא מנתוני אגף החינוך / רכזת הסעות.
- 2) בסה"כ ההוצאה להסעות מתוכנן בשנת תשע"ו צמצום של כ- 5%, שנבע מהפקת לקחים באישור קווי הסעות.

ג. תקציב לעומת ביצוע (באלפי ₪)

מס' סד'	השנה א'	תקציב ב'	ביצוע ג'	הפרש		הערות ו'
				ד' בש"ח	ה' באחוזים	
1.	א. הוצאות					
2.	2013	₪ 8,800	₪ 6,362	+ 2,438	+ 27.7	
3.	2014	₪ 8,500	₪ 10,016	- 1,516	- 17.8	
4.	2015	₪ 8,800	₪ 6,362	+ 2,438	--	ביצוע עד ספט' 15 - לא סופי
5.	ב. הכנסות					
6.	2013	₪ 2,580	₪ 3,229	+ 649	25.2	
7.	2014	₪ 3,170	₪ 2,988	- 182	5.7	
8.	2015	₪ 3,170	₪ 1,450	172.0	---	ביצוע עד ספט' 15 - לא סופי

הערות לטבלה :

- 1) המקור: נתוני אגף הכספים.
- 2) תכנון תקציב ההוצאה וההכנסה, רחוק מהביצוע בפועל.

10. משרד החינוך

הביקורת לא מצאה בדיקה שנעשתה באגף החינוך, המאשרת את אמיתות ההכנסות שנתקבלו ממשרד החינוך (50% מההוצאה), לא בשנה הנוכחית ולא בשנים עברו.

11. וועדת חריגים

- א. באגף החינוך קיימת וועדת חריגים, הדנה בערעורי תלמידים לקבלת החזר הוצאות נסיעה (הטענת רב-קו).
- ב. הוועדה מאשרת כחריג, החזר חלקי או מלא או שאינה מאשרת כלל. הדבר הודפס בטבלה ללא פרוטוקול על דיוני הוועדה וחתימה. נראה כחיוני להפיץ פרוטוקול חתום, מדיוני הוועדה. (ראה דוגמה של סיכום וועדת החריגים ב- 3 עמודים המצורפים כנספת א').

12. פיגורים ברישומים ובהזנת הנתונים להמחשב

- א. רכזת ההסעות לא מספיקה לבצע את עבודתה ושעות רבות מושקעות בביורורים טלפוניים על זכאות להסעה והגעה / אי הגעה של הרכב המסיע תלמידים.
- ב. נוצר על כן פיגור משמעותי בדיווח ובהזנת הנתונים שמונע/ימנע קבלת החזרים ממשרד החינוך, שיכול להסתכם במאות אלפי שקלים.
- ג. חיוני לתגבר המחלקה זמנית ובדחיפות, להשלמת הפיגורים.

13. ביקורת פתע מדגמית של קווי ההסעות

- ב-1 דצמ' 15 ערכה הביקורת ביקורת פתע מדגמית, לבדיקת קווי ההסעות בפועל. הבדיקה נערכה בשני קווי הסעות להסעת תלמידים מהחינוך המיוחד, מביה"ס הביתה. להלן הממצאים:
  - א. רכב ההסעות מותאם להסעות נכים, הנהגים שהסיעו התאימו את קצב הנסיעה בהתאמה להסעת נכים. בשני הקווים היו שני מלווים. כאשר אחד המלווים לא מילא ולא ביצע דבר, כך שהתפקיד נראה לכאורה מיותר, אך מותאם להוראות. במהלך ההסעה, סטה הנהג ממסלולו, כדי להסיע את המלווה הביתה (בניגוד לחוזה עם הקבלן).
  - ב. הסתבר לביקורת שהנהג שמסיע בבוקר, אינו זה שמסיע בערב ויש מקרים שיש חילופי נהגים בימים שונים של השבוע ומספר הנהגים יכול להגיע לשלושה וגם ארבעה בשבוע. אם הנהג באופן מקרי לא הנהג הקבוע, ניתן להבין, מחלה או היעדרות חד פעמית, אך לתכנן כך שהתלמיד יוסע ע"י שני נהגים ויותר, משפיע על הנוסע הנכה וצריך לשנות את התיכנון, שיהא נהג קבוע, להוציא חריגים בודדים.
  - ג. הרכב המסיע ישן לעיתים גם מלוכלך, קורה שגם לא תקין, ואף קלקול במהלך ההסעה, המצריך תיקונו במהלך ההסעה או החלפתו, דבר שאינו מקובל, בהסעת ילדים נכים ובמיוחד פגוע ראש.
  - ד. נהגים אוכלים במהלך ההסעה או ממלאים דלק בזמן הסעת תלמידים.
  - ה. יש מצבים שנהגים אוספים תלמידים מבית ספר אחר.
  - ו. אין הקפדה על איבזור כלי הרכב, לדוגמא: מחיצת בטיחות בין הנהג לנוסעים, נשברה ולא תוקנה זמן רב, או אי הצבת כיסוי למאוורר (נכים אלימים ויכולים להכניס יד למאוורר).
  - ז. אין הקפדה להבטיח שלא ישארו חפצים מסוכנים בעת ההסעה (כגון: מפתח גלגלים), דבר המסכן את הנוסעים.
  - ח. מקרה בהסעה שילד התפרע והמלווה הנחה להביא אותו הביתה, כדי למנוע נזק לתלמידים אחרים. הנהג התנגד ולא רצה לנסוע עוד כמה קילומטרים בודדים.
  - ט. הביקורת בדיעה שיש להכין הנחיות קבע לנהגים ולמלווים, בהסעת תלמידים בחינוך המיוחד.

14. **התקשרות עם קבלנים**
חסר דיווח (רצוי רבעוני) במחלקת החינוך, על ביצוע החוזה עם הקבלנים בתחום ההיסעים, דיווח שיהווה גם מעקב על הפעילות.
15. **הנחיות מגבוה בע"פ**
א. הביקורת רואה בחומרה, הוצאת הנחיות והוראות על אישור להוצאה תקציבית בע"פ או טלפונית.
ב. הוצאת אישור כנ"ל שאינה מגובה בכתב, מנוגדת לחוק התקציב.
16. **בקרה תקציבית**
א. חייב להיות מעקב על ביצוע ההיסעים, הן בהוצאות והן בהכנסות. התנהלות המאפשרת גירעון, מנוגדת לחוק התקציב.
ב. אומנם הגירעון בהוצאות ובהכנסות היה רק ב- 2014, אך בקרה מתאימה הייתה מונעת זאת.
17. **משרד החינוך**
אין בקרה על גובה השתתפות משרד החינוך (50% מאושר על ידו), לא נמצא בתקופה לגביה בוצעה הביקורת וגם לא בשנים קודמות.
18. **וועדת חריגים**
נדרש פרוטוקול חתום של הוועדה, כמסמך מאשר לתשלום חריגים.
19. **פיגורים ברישומים ובהזנת הנתונים**
הפיגורים מונעים / מעכבים תשלום ההשתתפות של משרד החינוך ואת ביצוע המעקב על הביצוע.
20. **ביקורת פתע מדגמית**
א. ביקורת הפתע מוכיחה, שיש צורך לערוך בדיקות שוטפות, לפחות אחת לחודש, על ביצוע ההיסעים בהתאם להוראות.
בדיקת הרכבים, הנהגים והמלווים, איבזור הרכב ובטיחותו ובטיחות הנוסעים.
ב. הביקורת עיינה בהנחיות למלווים ונראה הצורך להוסיף:
(1) הנחיות לנהגים בנוסף לחוזה, שכן רבים המקרים בהם נהגים חורגים מההוראות.
(2) הוספת הנחיות למלווים, תשומת ליבם לנושא בטיחות הנוסעים ובעיקר מחפצים ואביזרים בתוך הרכב.

המלצות

21. **התקשרות עם קבלנים**
מומלץ לערוך בקרה ולדווח אחת לרבעון, על ביצוע דייקני של החוזה ועל ביצוע ההיסעים כמתוכנן. דיווח כחלק מבקרת האגף.
22. **הנחיות מגבוה ובע"פ**
מומלץ לגבות כל הנחייה שבמהותה הוצאת כספים, באישור בכתב עם מקור התקציב.
23. **בקרה תקציבית**
מומלץ לבצע מעקב שוטף על ההוצאה, לעומת התכנון, למניעת חריגות תקציביות, כנ"ל מעקב לגבי ההכנסות.
24. **משרד החינוך**
מומלץ לערוך מידי שנה, בדיקה על קבלת ההכנסות ממשרד החינוך.
25. **וועדת חריגים**
מומלץ להוציא פרוטוקול חתום על החלטת וועדת החריגים, כאסמכתא להוצאות.
26. **פיגורים ברישומים**
מומלץ להשלים פיגורים ברישומים ולמנוע פיגורים מסוג זה, הפוגעים במעקב וקבלת השתתפות משרד החינוך.
27. **ביקורות פתע**
מומלץ לערוך בקרות שוטפות על ההיסעים: הרכבים, הנהגים והמלווים, איבזור הרכב, בטיחותו ובטיחות הנוסעים.
כן מומלץ להשלים ההנחיות למלווים ופירסום דף דומה, לנהגים.